

יו"ל ע"י
מבצרי התורה והחינוך
שע"י קהל הסידי מכנסיית בעלזא בית שמש
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הלקינו

באמת ובתמים

'יומי הפורים האלה לא יעברו'

"במשך השבתות שבין פורים לפסח, נהג כבוד קדושת מרן זי"ע לאכול בעת קידושא רבא דצפרא דשבתא, ממיני דמזונא עוגיות המכונים 'אזני המן' - 'המן טאש"ן' שהשאירו במיוחד מפורים."

ביתו נאוה קודש - חודש אדר

כמו שבפסח הראשון במצרים, הוציא השם יתברך נפשותיהם של ישראל בפעם אחת מכל היכלות הטומאה לגמרי, כן אחר כך בכל שנה ושנה, מוציאים מעט מעט כפי שיעור שיכולין לצאת בשלושים יום". עיין שם עוד מנועם דברותיו.

וכן הוא בליקוטי תורה למגיד מטשרנוביל (פורים ד"ה המן מן התורה): "והתחלת הארה של פסח מתחיל מפורים, והארת פורים נמשך עד יום שני של פסח, לכך נוהגים לאכול ביום שני של פסח מאכל הנקרא על שם אסתר".

היוצא מכך, כי בקיום מנהג ישראל תורה ממשיכים אנו את קדושת ימי הפורים, וכלשון הכתוב במגילה (אסתר ט כח): 'וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך ה'הגודים', כי השפעת ימי הפורים אינם עוברים וחולפים, כי אם נשארים עמנו ובתוכנו.

ועלינו להשלים בימים אלו שמפורים ועד פסח ובתש"ך שעותיו את אשר החלנו לעשות ביום הפורים, להשלים את מחייית עמלק במחשבה בדיבור ובמעשה, לצאת מהיכלות הטומאה מכל וכל, ולבוא אל המלך בעת ליל התקדש חג ולהסב 'אתכא דרחמנא' (טור או"ח סי' תצז) בליל הסדר בקדושה ובטהרה.

נה ליתן טעם בדרך אפשר למנהג זה שיסודתו בהררי קודש ושנהגו בו רבוה"ק זי"ע, נייתי כאן דיבורים קדושים אשר הובאו בספרים אודות ההמשכה מפורים לפסח.

כך כתב בספה"ק בני יששכר (מאמרי חודש אדר מאמר ד אות י) על כך שהורו חכמינו ז"ל (פסחים ו.) 'שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום':

"והנה לדעתי תתבונן למה 'שלשים יום' דייקא. כי הנה נצטוינו על מחייית עמלק ג' מצות ממנין תרי"ג, במחשבה 'לא תשכח', בדיבור 'זכור' בפה, במעשה 'והיה בהניח וגו' תמחה', והנה בשלושים יום הם תש"ך שעות, בגימטריא ג' פעמים 'עמלק', ביטול שיעור קומתו בכל סטריין, קומת המחשבה, קומת הדבור, קומת המעשה.

והנה באותן השלושים יום קודם לפסח הוא החג אשר מתעורר החסד, השם יתברך מעורר חסדיו תש"ך שעות קודם החג. וזוהו תתבונן אשר מתחילין לדרוש בהלכות פסח ביום הפורים דייקא, יום מחייית עמלק, והנה מקובל בידינו קבלת הקדמונים אשר לעתיד במהרה בימינו מלחמת עמלק ומחיייתו יהיה בערב חג הפסח, הרי שלך לפניך, ההתחלה ביום הפורים והסיום והגמר בערב פסח, הן המה תש"ך שעות

בואו להתאכסן אצל מחותנו, שלא יגישו לפניו שום תבשיל אשר יש בו בשר בהמה - מחמת התנורות הגדולה. ואכן, לכבודו של רבינו העמידו סירים מיוחדים אשר בהם התבשלו רק מאכלים של בשר עוף בלבד.

הגיע ליל שבת קודש, הצדיקים ישבו בשולחן מלכים והגישו לפני האוסטרובצ'ער את המרק.

טעם רבינו כף אחת ממי המרק ותיכף שמש את הכף מידו בחרדת קודש, ונענה: "מרגיש הנני שיש במרק זה בשר בהמה". מחותנו, הרה"ק ממעליץ זי"ע, התפלא בדבר. הלא הזהיר בהזרה רבה את המופקדים על מלאכת הכנת המאכלים, לבל יהינו להכניס במאכליו של רבינו שום דגוד של בשר בהמה. על אתר חקרו את הדבר עד שהמבשלת שחה לפי תומה שאכן נזהרה שלא להכניס בשר בהמה אולם כדי לשבח את המרק, הכניסה עצם של בהמה ועל העצם היה מן הסתם נימים של בשר וזו היתה הרגשתו של רבינו.

רעש גדול התעורר תיכף למראה רוח הקודש הגלויה של רבינו אשר בטעימת כף אחת הרגיש את נימי הבשר הבלתי נראים ובלתי מורגשים.

פתח רבינו ואמר:

"לא רוח הקודש ולא עיניים צופיות יש כאן, אלא דבר פשוט מאד. מורי ורבי הקדוש משינאווא (-אליו נסע רבינו האוסטרובצ'ער להסתופף לאחר הסתלקות רבו, הרה"ק רבי אלימלך מגראדזיסק זי"ע) עודד אותי שאוכל בשר בהמה על מנת לחזק את גופי והבטיח לי בקדושתו שאם אוכל בשר בהמה, אזכה למדרגות נפלאות בדביקות הבורא ברוך הוא. כעת, כאשר אך טעמתי מעט מן המרק, הרגשתי מדרגות נפלאות בדביקות אלוקית והבנתי שבשר בהמה טעמתי ועל כן מתקיימת בי הבטחת מורי ורבי הקדוש".

סיפור זה מלמד אותנו עד היכן כוחה של יראת שמים, כי רבינו, בשביל חומרותיו ביראת שמים אשר מחמתן לא רצה לטעום בשר בהמה - הסכים לוותר אף על מדרגות גבוהות ועצומות.

כובעו ואת מלבושו העליון?

השיב רבינו בחרדת אלוקים:

"הנה נא זקנתי וקשה עליי ללמוד כראוי ולהתפלל בכוונה כבימי חורפיי... זאת אעשה אפוא, אשב באימה וביראה לפני יוצרי ובוראי!"

הגה"ק רבי מאיר יהיאל מאוסטרובצ'ער זי"ע

לראות את עצמו כאילו

יהודי אחד מבני אוסטרובצ'ער היה מקפיד להשתתף בכל שמחת ברית מילה או פדיון הבן אשר התקיימה בעיר, והיה רץ ממש משמחה לשמחה. עד שעצרו רבינו פעם והתעניין אצלו לריצה מה הוא עושה - ומה טעם הוא מקפיד שלא להיעדר מאף שמחת ברית מילה או פדיון הבן.

השיב אותו איש ישראל:

הלא מובא במדרש שהקב"ה הבטיח לאלהיה מלאך הברית, כאשר גזר עליו שיהיה מוכרח להשתתף בכל שמחת ברית מילה ואלהיה טען שלא יוכל לסבול בעלי עוון ועבירה, והבטיחו הבורא שישלח וימלח לעוונותיהם של בעל הברית, הסנדק וכל המשתתפים בשמחת ברית המילה. ואף לגבי פדיון הבן הביאו רבותינו שכל האוכל מסעודת הפדיון נחשב לו הדבר 'כאילו' התענה פ"ד תעניות. וממילא, היות ורצוני להיות זך ונקי מכל עוון, מהדר אני להשתתף בשמחות אלה ולמרק את חטאותיי ועוונותיי.

השיבו רבינו בלשון של חריפות:

כל אימת שנאמר שחשוב הדבר לאדם 'כאילו' התענה - מועיל הדבר לכפר לו על כל העוונות שיש בהם 'כאילו'. כעין מה שאמרו חז"ל שכל הכועס, 'כאילו' עובד עבודה זרה וכיוצא בזה. אולם כדי לכפר על עוונות ממש - אין מנוס מלשוב בתשובה שלימה ואמיתית.

הרגשת המדרגות

רבינו, האוסטרובצ'ער זי"ע, היה בעל סיגוף גדול וכמעט כל ימיו היה מתענה. גם כאשר היה אוכל לקיום גופו או לכבוד שבת קודש, הקפיד בכל מאודו שלא לטעום בשר בהמה (נציין שבבעלזא לא היתה קפיידא בדבר. אדרבה, כ"ק מרן מהר"א זי"ע, הקפיד שיגישו בשבת קודש דווקא בשר בהמה).

כאשר השיא רבינו את בנו הרה"ק רבי יחזקאל זי"ע הי"ד - שהיה קדוש עליון ואף הוא נהג בדרכי הסיגופים וההתנזרות מן העולם הזה - עם הרבנית ע"ה בת הרה"ק רבי נפתלי ממעליץ זי"ע, נסע רבינו לשהות בשבת שבע-ברכות במעליץ. אולם תנאי התנה רבינו קודם

הרה"ק רבי דוד מדינוב זי"ע בנו של הרה"ק הבני יששכר מדינוב זי"ע ובעל ה'צמח דוד'

מדבר שקה תרחק

ידידות אמיצה קשרה בין שני צדיקי עליון, הרה"ק הידברי חיים מציאנו זי"ע לבין רבינו - ה'צמח דוד' מדינוב זי"ע. לעתים היה הצאנז'ער רב עוקר ממקומו ונוסע אל רבינו ולפרקים היה רבינו עושה את דרכו אל העיר צאנז לבקר אצל הרה"ק מציאנו זי"ע. ברית ידידות גדולה היתה בין שני הצדיקים. מובן אפוא את אשר היה באחת הפעמים בהן הופיע רבינו במשעולי העיר צאנז והגיעו לספר לפני הצאנז'ער רב זי"ע על כך שרבי דוד'ל דינוב'ער הגיע לבית האכסניה בעיר; מיהר הידברי חיים ללבוש את מלבושו העליון ולצאת בבחילות לבית האכסניה, בחשש שלא יקדימו רבינו להגיע אליו.

שמחה גדולה שרתה בבית האכסניה כאשר הצאנז'ער רב התקבל בתשואות ידידות מאת פני רבינו. פתח רבינו ושאל את אורחו הגדול במה יוכל לכבדו.

"במידת האמת!" - השיב הצאנז'ער רב.

נענה רבינו ואמר: "אמת, ווייס איך נייטש - אבער איך בין ווייט פון שקה. דאס יא!"

הגה"ק רבי יהודה גרינוואלד זי"ע

ראה פניו מאירות

רבה של סאטמאר, הגה"ק רבי יהודה'לע גרינוואלד זי"ע, היה נוסע להסתופף בצל כ"ק מרן מהר"י זי"ע בבעלזא. באחת השבתות בה שהה בצל הקודש, פנה מרן מהר"י זי"ע אל בנו וממשיכו, כ"ק מרן מהר"ד זי"ע: "הרואה אתה את האונגאריש'ער רב עם הכובע לראשו (רבינו לא חבש שטריימל בשבת כי אם כובע), דאס פנים שיינט אים פון יראת שמים..."

ביראה ופחד

אסיפה רבתית של ראשי ופרנסי הקהילה בסאטמאר התקיימה בעיר ובראשם מרא דאתרא - רבינו זי"ע, אשר היה לעת זקנותו ובערוב ימיו. היה זה בחודשי הקיץ כאשר החמה יצאה מנרתיקה ואילו רבינו ישב לאורך ההתכנסות כולה כאשר הוא חבוש בכובע לראשו ומעוטף במלבושו העליון - למרות שפלגי זיעה נטפו הימנו וניכר היה שהחום קשה לו עד מאד.

תמחו ראש הקהל: מדוע לא יוריד רבינו את

רבינו רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע

רב רבנן

ביום י"ט בכסלו, יומא דהילולא של המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע, תלמידו וממשיכו של רבנא הבעש"ט זי"ע, נכנס מאן-דהו אל כ"ק מרן מהר"י זי"ע והתבטא שהיום הוא יום ההילולא "פון דער רבי פון אלע רבי'ס..." תיקנו כ"ק מרן מהר"י זי"ע לאמור: "דער רבי פון די רבי'ס איז געווען דער רבי רבי אלימלך זי"ע."

מנהגי חדש ניסן

לך שזהו מהלכות פסח, ולא מהלכות צדקה, עכת"ו.

ש. מהו המקור של המנהג לקרות הנשיאים בימי חדש ניסן כל יום נשיא א', ומהו ענין התפלה שאומרים אחר זה, ובפרט יש לברר מהו "תכניס ותעייל הנך ציפרא קדישא"?

ת. מקור המנהג נובע, מספר של"ה הקדוש, ומובא להלכה במג"א (סימן תכ"ט), ובכל הפוסקים שלאחריו. וענין התפלה שלאחריו מבואר היטב בספה"ק 'קב הישר' פרק פ"ח, ואעתיק לשונו בקיצור קצת. "החודש הזה לכם", לכ"ם הוא אותיות מלך, לרמז שחודש ניסן הוא מלך וראש לכל החדשים, ויש ליתן טעם זה, כי י"ב צירופי הוי"ה הן, ועל כל חודש מאיר ניצוץ צירוף הוי"ה א', ועל חודש ניסן מאיר שם הוי"ה כפשוטו וככתבו, והנה כשתמחלף לצירופיו הוא מורה קצת על מניעות רחמים גמורים, משא"כ שהוא ביושר וכסדר אז הוא מורה על רחמים גמורים, [אבל כל דבר צריך להתפלל על זה] ובשביל כן הנשמות הקדושים מתפללים בחדש ניסן על החיים, שיהא כן שהשם הוי"ה יהיה מאיר על ישראל בהשקפה של רחמים גמורים, וכו', ובאשר כי מדה במדה לא בטלה לעולם, מוטל עלינו לעשות חטיבה מל חטיבה, להתפלל ג"כ על הנשמות הקדושות, וכו', אכן בחודש ניסן, בעבור היות שם הוי"ה מאיר בחודש ניסן ברחמים גמורים, על כן אסור אז להתענות, וגם אין המנהג בניסן לילך על בית החיים להתפלל על הקברים ולומר תחנונים כמו בשאר ימים, **כדי שיהיה החודש ניסן כולו קודש**, והיאך נעשה חטיבה מול חטיבה לנשמות הקדושים הנזכרים המתפללים עלינו, ע"כ נכון מאד לקיים דברי פה קדוש מוה"ר ישעיה סג"ל בעל ספר "שני לוחות הברית" לקרות מיום ר"ח ניסן דבר יום ביומו נשיא א' מ"ב נשיאים של חנוכת המזבח הכתובה בפרשת 'נשא', ואחר שיקרא בכל יום נשיא של אותו יום ואמר תפלה קצרה, יה"ר מלפניך ה' או"א שתאיר היום בחסדך הגדול על נשמתין קדושין דמתחדשין כצפרים, ומצפצפים בשבחין, **ומלצאין על עמא קדישא ישראל**, רבש"ע תכניס ותעייל הנך צפרים קדישין [שאנו מתפללים על הנשמות הקדושות שנקראים 'צפרין קדישין' שהם מתפללים עלינו שהם יזכו להכנס למקום גבוה מאד להתענג על ה', במקום שנא' 'עין לא ראתה וגו', שרק השי"ת נודע שם] לאתר קדישא וישר ונכון הוא. ובהיות **כי הצדקה היא תבלין לכל התפלות**, כמו שהתבלין טוב לכל מאכל להמתיק את המאכל, כמו כן לענינו, הצדקה הוא טוב קודם התפלה שהוא מתפלל על הנשמות הקדושות כאמור, ובתנאי **שיתן האדם הצדקה עבור הנשמות**, ע"כ קודם שיתחיל לקרות פ' הנשיא שבכל יום, מר"ח ניסן ואילך עד יום י"ב ניסן, יתן או ידור איזה דבר כפי השגת ידו לצדקה ובצדקה זו הוא מזכה כל אותו שבט. עכ"ל, עיין שם עוד באריכות גדול, ומסיים שם דבריו הק', הכלל העולה כי בחדש ניסן צריכין אנו להתעורר, כמו בחודש ניסן, וע"כ כתוב 'משכו וקחו לכם צאן וגו', ודרשו חז"ל משכו ידיכם מעבודה זרה ומשאר מדות הרעות שהן דומין לעבודה זרה, ואלו הן, מדות הגאווה וגסות רוח, והמעלים עין מן הצדקה, ולשון שקר, העברות האלו נחשבים כאילו עובד ע"ז, על כן כל א' וא' יודע מרת נפשו ומדותיו הרעות צריך להסיר המכשול קודם ביאת חג הפסח, וכבר אמרו חז"ל שצריך אדם לטהר עצמו ברגל, בטהרת הגוף ובטהרת הנשמה, ובזכות זכה כולנו לטהרה, ולביאת משיחנו ואלהיה הנביא בבי"א.

א', ש. מה שתקנו חז"ל, 'שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם לפסח ל' יום', על מי מוטל החיוב, על רב העיר, או על כל יחיד ויחיד?

ת. בש"ע הרב מבואר ענין זה היטב, ואעתיק לשונו הזהב בקיצור קצת, **חכמים הראשונים תקנו** בזמן שביהמ"ק היה קיים, שיתחילו הדרשנים לדרוש ברבים הלכות הרגל, שלשים יום לפני הרגל, דהיינו שמפורים ואילך ידרשו הלכות פסח, וכו', ותקנה זו לא נתבטלה מ ישראל, אף לאחר שחרב ביהמ"ק, **שכל חכם היה שונה לתלמידיו** הלכות הרגל ל' יום לפניו, כדי שיהיו בקיאים בהלכותיו וידעו המעשה אשר יעשו, ולהמון עם היו דורשין הלכות הרגל בשבת שלפניו, וכו', לפיכך נהגו בדורות האחרונים, שהחכם דורש הלכות פסח בשבת שלפניו [דרשת שבת הגדול], והעיקר לדרוש ולהורות להם דרכי ה' **וללמד להם המעשה אשר יעשו**, ולא כמו שנהגו עכשיו. ובדורות הללו, שאין החכם שונה לתלמידיו לפי שהכל כתוב בספר, **מצוה על כל א' וא'** שילמוד הלכות הרגל קודם הרגל עד שיהיה בקי בהם, וידע המעשה אשר יעשה, עכ"ל הרב. והנה מוסיף בענין, שהיות שהעיקר 'שידע המעשה אשר יעשה', חשוב להוסיף וללמוד גם מספרי פוסקי זמנינו, כי יש כמה אופנים המצויים בזמנינו שלא היה בימים ההם, ולפעמים צריך שיקול דעת גדולי ישראל, לדעת היאך לדמות מילתא למילתא, וע"י שילמוד בדברי פ' זמנינו, ידע ההכרעה להלכה למעשה ממש, והמ"י.

ב', ש. האם אפשר לתת 'קמחא דפסחא' ממועות מעשר? והאם מי שפרנסתו דחוקה ח"ו, ג"כ מחויב בזה?

ת. אמנם לתת 'קמחא דפסחא' **חוב הוא**, וכמו שכתבו הפוסקים שזה מנהג קדום מזמן הגמרא, וכלשון שעה"ר, מנהג פשוט בכל ישראל **שכל קהל וקהל**, משימים מס על בני עירן לצורך חיטים לפסח לקנות ולחלקן לעניי עירן, וכל מי שדר בעיר י"ב חדש נעשה כבני העיר **וחייב ליתן**, מס עמהם לזה, וכו', ועכשיו מרוב הגלות נהגו העם דין ל' יום וכו', א"כ לכאורה לא היה אפשר לתת ממעשה, כי יש כלל שאין פורעין חוב ממעשה, אבל למעשה מביאים בשם הגרשז"א (ועוד מפר"ז), **שכן אפשר לתת** ממעשר כספים, והטעם שהיות שאין הסכום קבוע כמה מחויב ליתן, וגם אין סדר קבוע לחלוקה, לכן אין זה בגדר פורע חובו ממעשה **ובדרך אגב אזכיר גם מה שמוכא שם עוד חידושי שגבאי שקיבל כסף עבור 'קמחא דפסחא'** מותר לתת לנצרכים צרכי בגדים וכיו"ב, כל מה שצריך לצרכי החג, כי אמנם התקנה הקדומה היתה לתת חיטים או קמח, אבל בודאי כלול בזה ג"כ כל צרכי החג, לחם לאכול ובגד ללבוש, ומה שהזכירו נתינת הקמח, כי זהו הנתינה המועטת ביותר, שלכל הפחות יהא לו לאכול מצות. ובשו"ת 'משנת יעבץ' (או"ח סימן ז') כתב חידוש שאפילו מי שפרנסתו דחוקה קצת, ואין לו עכשיו ממון ליתן, חייב ללוות כדי לתת 'קמחא דפסחא', שאע"פ שבמצב כזה פטור מליתן צדקה, מ"מ חייב ליתן 'קמחא דפסחא', כיון שיסוד חיוב זה אינו משום מצות צדקה בלבד, אלא גם משום **מצות שמחת יו"ט**, וכמבואר ברמב"ם, וחייב אדם להיות בהן שמח וטוב לב וכו', וכשהוא אוכל ושותה חייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר העניים האומללים, אבל מי שנועל דלתות חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו, ואינו מאכיל לעניים ולמרי נפש, **אין זו שמחת מצוה**, אלא שמחת כרסו, עכ"ל הטהור של הרמב"ם, ומוסיף שם, שלכן מביא הרמ"א הלכה זו בריש הלכות פסח, לומר

"אשרי האישי"

פרקים מתולדות חייו

של הרה"ח ר' אברהם שלמה בהרה"ח ר' ישראל ראנד ז"ל [ב]

יומא דנשמתא: א' שבט תשל"ח

ליקט וערך: הרב אליהו שמוץ

רצון שנוכה לנחמת ציון וירושלים במהרה בימינו אמן.

אחר שקיבל הסכמת מרן זי"ע בא בקשרי שידוכין, ושם בישיבת 'סטיענס' עלה לתורה בשבת שלפני נישואיו, ובחודש כסלו שנת תש"ה התקיימה שמחת נישואיו.

לאחר נישואיו שלח שוב לשאול בעצת מרן זי"ע אודות הנחת תפילין דרבינו תם, וכה כותב לו הגה"צ מביוגרפיא זצ"ל:

'שאלתי פי קדשו בענין תפילין דרבינו תם, ואמר לי להשיבך, בשנה הראשונה אין מניחין, אבל ככלות שנה ראשונה כל יום הוא זמנו, ואל תמתין ליום מסוים, רצונו לומר להתחיל תיכף להניח תפילין דרבינו תם, ובירכך שתניחם ביראת שמים ובמחשבות טהורות, וגם תראה ללמוד בהם בכל יום. והנני ידיך שאר בשרך, אוהבך דורש שלומך, ומברכך בכל טוב סלה, ברכת קדשו ותקיים בך, ותיושע ברוחניות ובגשמיות.'

שואל ומשיב

גם ממרחקים המשיך הקשר ההדוק בינו לבין מורו ורבו המובהק הגאון מטשעביץ זצ"ל, אשר דר כבר באותה העת בעיר הקודש ירושלים ת"ו, ומכתבי תורה רבים נשלחו מהתם להכא הלוך ושוב.

כאשר הציעו לו בשנת תשי"א את משרת הרבנות בעיר 'לעטשווארס', ביקש ר' אברהם שמואל רשות על הדבר מאת הגאון מטשעביץ, ואכן הגאון מטשעביץ הסכים על ידו בהתלהבות, אך עם כל זאת מצד היותו מיראי ההוראה, החליט שלא לקבל על עצמו את משרת הרבנות, ועד סוף ימיו לא חפץ לפסוק הלכה לאיש, מלבד לתלמידיו אשר אף להם לא השיב בעל פה, אלא היה מביא השו"ע ומראה להם בפנים הספר את התשובה לשאלתם, כאומר להם שהדבר פשוט כל כך שאין מקום לשאלה.

ריש מתיבתא

אחר תקופה קצרה נכתב לכהן כראש ישיבת 'מתיבתא' המתנוססת לתפארה בלונדון, וקיבל על עצמו המשרה, ובה כיהן ברמה למשך שלושים שנה עד אחרית ימיו.

וכמו כל ענין שהיה מקיים במסירות אין קץ, כך גם נטל את תפקידו זה, כשכל כולו היו תמיד לטובת הישיבה צרכיה ותלמידיה, ודאג את דאגת הישיבה ברוחניות ובגשמיות.

היה מזהיר לתלמידיו על ענין ימי בין הזמנים, שיעסקו בהם בתורה כמימים ימימה, ומרגלא בפומיה על כך בשם כ"ק מרן מהר"א זי"ע שאמר בזה הלשון: 'דארכן זמן לערנט מען תורה מיט א שיעור, אבער בין הזמנים דארף מען לערנען אן א שיעור.'

הגרא"ש ראנד בנערותו עם מרן זי"ע במארינבאד

בזמן מלחמת העולם השנייה, הייתה העיר לונדון כמטרה לחיצי האויב של חיל האוויר הגרמני ימ"ש, כל בחורי הישיבה ירדו למקלטם, אך הבחור הצעיר ר' אברהם שמואל שנפשו חשקה בתורה המגנא ומצלא, לא קם ולא זע והמשיך בלימודו אף בעת ההפצצות כאילו ולא אירע מאומה, ואך בעל כרחו על פי ציווי ראש הישיבה נטלוהו והורידוהו אל מקום המסתור עד יעבור זעם.

בשנת תשי"ד קבע מקום לימודו בישיבה בעיר 'סטיענס' אשר על יד לונדון, לשם נקרא על ידי ראשי הישיבה על מנת שיהא כדוגמא לבחורי הישיבה בלימוד התורה ויראת שמים, ועוד קודם נישואיו כבר נתמנה שם למגיד שיעור.

ושאל לו במשפט האורים

בשנת תש"ה דברו בו נכבדות עם הרבנית ז"ל, גיטל בת הרה"ח מוה"ר אלעזר יונה גינזבורג ז"ל, מהמשפחות המצוינות והמיוחסות שבוויעהן, ור' אברהם שמואל שלח לשאול בעצת כ"ק מרן זי"ע שכבר קבע אז מושבו בארץ הקודש, אחר שנמלט מגיא ההריגה בחדש השם.

את הסכמת כ"ק מרן זי"ע קיבל במכתב אשר נשלח אליו ע"י הגה"צ מבילגורייא זצ"ל, כשבתוך הדברים מכנהו 'שאר בשרי' בהיותו נכד הרה"ק מאפסא זי"ע. וזה דבר המכתב: 'ברוך השם, יום ב' 'הדברים אשר פקד משה' תשי"ה עיר הקודש ירושלים תבנה ותכונן, בין המצרים, יזרח אור לישרים, לכבוד שאר בשרי הבחור המופלג החסיד ירא שמים, בנן של קדושים, כבוד שם תורת מורינו הרב אברהם שמואל נרו יאיר ראנד אחר דרישת שלומך הטוב.'

אודיעך בזה כי מכתבך השגתי, הזכרתי לפני כבוד קדושת אחי אדמו"ר שליט"א ושאלתיו בדבר השידוך, ותוכל לעשות השידוך בשעה טובה ומוצלחת, ואם מה' יצא הדבר יגמר בכי טוב.

הנני שאר בשרך דורש שלומך, ומברכך שהשם יתברך ינחך במעגלי צדק להתבשר בכל טוב, ויהי

בתוך הגולה

בשנת תרצ"ט החלו הצרות להתגבר במקום מגוריהם בדייטשלאנד, כשבתחילה יצאה פקודה לגרש את כל יוצאי פולין חזרה לארצם, ואכן בחודש מרחשוון תרצ"ט פשטו חיילות הנאצים ימ"ש על בתי יוצאי פולין באשכנז, וביניהם משפחת ראנד בהיותם יוצאי גאליציה אשר היתה נתונה תחת ממשלת פולין מאז מלחמת העולם הראשונה, בכדי לגרשם ממדינתם.

מתחילה התחבאו ר' אברהם שמואל ואחיו ר' דוד בעליית גג קטנה, בביתו של אחד מקרוביהם המבוגרים, אשר עליהם לא חלה גזירת הגירוש, ואולם משהגיעו הנאצים ימ"ש לאותו בית בחיפושיהם, מצאו שם כובע השייך לצעירים, ומשכך הבינו שמסתתרים כאן צעירים, אז יצא ר' אברהם שמואל ממתבואה, באומרו שלאחיו דוד אין 'פספורט', ולכן מוטב שישארו נחבא במקומו והוא יצא אליהם וילך עמהם.

ואולם היות ופולין לא אבתה לקבל בחזרה את המגורשים, הגלו את כל היהודים הפולנים לעיר הספר 'סבאנשען' שבין אשכנז לפולין.

צרת הגירוש היתה קשה מנשוא, והגולים סבלו שם חרפת רעב ואת הלחץ זו הדחק, ובפרט העיק להם עד למאוד חסרון רוחני, באשר ששהו שם מבלי תשמישי קדושה וספרי קודש להחיות נפשם, או אז קיים ר' אברהם שמואל את דבר המשנה 'במקום שאין איש ישתדל להיות אישי', ואף שהיה בטבעו נחבא אל הכלים וביישן, אזר עוז ותעצומות וקיבץ והרבה פעלים לתורה, והתחיל לומר שיעורים בעל פה דבר יום ביומו, והחיה נפשות רבות ששמעו את שיעוריו והתחזקו בלימוד התורה, ובה הסיחו במעט את דעתם ממצבם וממצוקתם הקשה.

לאחר חג הפסח נשלח אליו על ידי דודו הר"ר שלמה ראנד מלונדון 'יויה', ותיכף עמד ונסע ללונדון, ותהי לו נפשו לשלל ולפליטה.

כי הם חיינו ואורך ימינו

עם הגיעו ללונדון תר וחיפש לעצמו מקום מנוחה, בו יוכל להמשיך ולהגות בתורה, ואכן מצא את שאהבה נפשו בישיבה הגדולה 'תורת אמת', שהיתה עומדת תחת חסותו של ראש הישיבה הגאון הצדיק ר' משה שניידער זצ"ל, שם התיישב בקרן זווית והגה בתורה ללא הרף.

עד מהרה נודע שמע גאונותו רבים, ומידי יום ביומו היו בחורי הישיבה ממתנינים בתור ארוך על ידו, והוא עוזר ומשיב לכל אחד על שאלותיו וספיקותיו בבקיאיות וחרifות, ואף ראש הישיבה זצ"ל חיבבו וכיבדו מאד, והיה קם לכבודו ועמד בפניו כל אימת שעבר על ידו, באותה תקופה למדו שם כמה מגדולי זמנינו, וכולם כאחד העידו ומעידים על גדולתו ורוממות נפשו.

